

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2022. február 24.*

„Előzetes döntéshozatal – Szolgáltatásnyújtás szabadsága – Közvetlen életbiztosítás – Befektetési egységekhez kötött, változó tőkefedezetű úgynevezett »unit-linked« életbiztosítási szerződések – 2002/83/EK irányelv – 36. cikk – 2002/92/EK irányelv – A 12. cikk (3) bekezdése – A szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség – A »unit-linked« biztosítási szerződések mögöttes eszközeinek jellegére vonatkozó információ – Hatály – Terjedelem – 2005/29/EK irányelv – 7. cikk – Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok – Megtévesztő mulasztás”

A C-143/20. és C-213/20. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2020. március 24-én és 2020. május 12-én érkezett, 2020. március 24-i és 2019. október 2-i határozataival terjesztett elő az

A

és

O (C-143/20),

valamint

G. W.,

E. S.

és

az **A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S. A.** (C-213/20)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (előadó) és N. Wahl bírák,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- G. W. és E. S. képviseletében A. Lengiewicz radca prawny,
- az A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S. A. képviseletében A. M. Pukszo radca prawny és S. Sołtysik adwokat,
- a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- a görög kormány képviseletében S. Chala, S. Charitaki és S. Papaioannou, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: F. Meloncelli és A. Collabolletta avvocati dello Stato,
- az Európai Bizottság képviseletében S. L. Kalèda, N. Ruiz García, T. Scharf, H. Tserepa-Lacombe és B. Sasinowska, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. szeptember 2-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek az életbiztosításról szóló, 2002. november 5-i 2002/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 345., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 6. kötet, 3. o.) III. melléklete A. pontjának a) 11. és a) 12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikke (1) bekezdésének; a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv, HL 2005. L 149., 22. o.) 7. cikkének, valamint a 2013. december 11-i 2013/58/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 341., 1. o.) módosított, a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló, 2009. november 25-i 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Solvencia II) (HL 2009. L 335., 1. o.; helyesbítések: HL 2014. L 219., 66. o.; HL 2016. L 319., 68. o.; HL 2017. L 266., 22. o.; a továbbiakban: 2009/138 irányelv) 185. cikke (3) és (4) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak.

- 2 E kérelmeket az A és O (C-143/20), valamint a G. W., E. S. és az A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie S. A. (C-213/20) között a befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződések alapján fizetett biztosítási díjak visszafizetése tárgyában folyamatban lévő két jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2002/83 irányelv

- 3 A 2009/138 irányelvvel hatályon kívül helyezett és felváltott 2002/83 irányelv (2), (5), (35), (39), (44), (50) és (52) preambulumbekzdése értelmében:

„(2) Az életbiztosítási tevékenység megkezdésének és gyakorlásának elősegítése érdekében alapvető fontosságú a nemzeti felügyeleti jogszabályok között fennálló bizonyos eltérések megszüntetése; mivel e cél eléréséhez és ugyanakkor az összes tagállamban a biztosítottak és a kedvezményezettek megfelelő védelme érdekében össze kell hangolni az életbiztosítással foglalkozó biztosítóintézetektől megkövetelt pénzügyi garanciákra vonatkozó rendelkezéseket.

[...]

(5) Ez az irányelv ezért fontos állomást jelent a nemzeti piacoknak egy integrált piaccá történő összeolvasztásában, és ezt az állomást ki kell egészíteni egyéb közösségi eszközökkel avégett, hogy függetlenül attól, hogy ők maguk kezdeményezik-e, minden biztosított számára lehetővé váljon bármilyen biztosító igénybevétele, amelynek a központi ügyvezetésének helye a Közösségben van, amely vállalkozását ott végzi, akár a letelepedés joga, akár a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján, ugyanakkor megfelelő védelmet biztosítva számukra.

[...]

(35) A biztosított életek védelme szempontjából szükséges, hogy minden biztosítóintézet rendelkezzen megfelelő biztosítástechnikai tartalékokkal. [...]

[...]

(39) A matematikai tartalékokat is magukban foglaló, a kockázatvállalásból eredő kötelezettségeik teljesítéséhez elegendő összegű biztosítástechnikai tartalékok mellett szükséges, hogy a biztosítóintézetek rendelkezzenek egy kiegészítő tartalékkal, az úgynevezett szavatoló tőkével [...] Ez a követelmény fontos eleme a biztosított személyek és a biztosítottak védelme érdekében végzett prudenciális felügyeletnek. [...]

[...]

(44) Az ezen irányelvben említett tevékenységekre irányadó, a tagállamokban jelenleg hatályos szerződési jogi rendelkezések még mindig eltérnek. A biztosítási szerződésekre vonatkozó jog harmonizálása nem előfeltétele a belső piac elérésének a biztosítás terén. Ezért a tagállamoknak biztosított lehetőség, hogy előírják saját jogszabályaik alkalmazását a területükön lévő kockázatokat fedező életbiztosítási szerződésekre, várhatóan elegendő biztosítékot nyújt a biztosítottaknak. [...]

[...]

(50) Szükséges intézkedésekről rendelkezni azokra az esetekre, amikor a vállalkozás pénzügyi helyzetében bekövetkező változás megnehezíti az általa vállalt kockázatokból eredő kötelezettségeinek teljesítését. Meghatározott esetekben, ha a biztosítottak jogait veszély fenyegeti, szükség van arra, hogy az illetékes hatóságok felhatalmazással rendelkezzenek a megfelelően korai szakaszban való beavatkozásra, [...]

[...]

(52) Egy belső biztosítási piacon a fogyasztónak lehetősége lesz szélesebb és változatosabb körből szerződést választani. Ahhoz, hogy ennek a sokszínűségnek és növekvő versenynek az előnyeit teljes mértékben kihasználhassa, meg kell kapnia mindazt az információt, amely szükséges ahhoz, hogy az igényeinek leginkább megfelelő szerződést választhassa ki. Ez a tájékoztatási követelmény annál is fontosabb, mivel a kockázatvállalások tartama igen hosszú lehet. Ezért össze kell hangolni a minimális rendelkezéseket, hogy a fogyasztó világos és pontos tájékoztatást kapjon a neki ajánlott termékek alapvető jellemzőiről, valamint azon testületek adatairól, amelyekhez a biztosítottak, a biztosított személyek vagy a szerződések kedvezményezettjei panaszaiikkal fordulhatnak.”

4 A 2002/83 irányelvnek az „Állományátruházás” című 14. cikke az (5) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az e cikk szerint engedélyezett [...] átruházások automatikusan érvényessé válnak a szerződő felekkel, a biztosított személyekkel és bármilyen más, az átruházott szerződésekből eredően jogokkal vagy kötelezettségekkel rendelkező egyéb személyekkel szemben.

[...]”

5 Ezen irányelvnek az „Elállási időszak” című 35. cikke (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„Minden tagállam köteles előírni, hogy az a biztosított, aki egyéni életbiztosítási szerződést köt, a szerződés megkötéséről szóló tájékoztatás kézhezvételétől számított 14. és 30. nap közötti határidőt kapjon a szerződéstől való elállásra.

Ha a biztosított az elállásról értesítést küld, az azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy mentesül a szerződésből származó minden jövőbeni kötelezettség alól.

Az elállás egyéb jogkövetkezményeit és feltételeit, különös tekintettel arra a módra, ahogyan a biztosítottat a szerződés megkötéséről értesítik, a [32]. cikkben meghatározott szerződésre alkalmazandó jog írja elő.”

6 Az említett irányelvnek a „Biztosítottak tájékoztatása” című 36. cikke a következőket írta elő:

„(1) A biztosítási szerződés megkötése előtt legalább a III. melléklet A. pontjában felsorolt információkat közölni kell a biztosítottal.

[...]

(3) A kötelezettségvállalás szerinti tagállam csak akkor követelheti meg, hogy a biztosítóintézetek a III. mellékletben felsoroltakon kívüli tájékoztatást adjanak, ha az szükséges ahhoz, hogy a biztosított megértse a kötelezettségvállalás lényegi elemeit.

(4) A kockázatvállalás szerinti tagállam határozza meg az e cikk és a II. melléklet végrehajtásának részletes szabályait.”

7 Ugyanezen irányelv „Állományátruházás” című 53. cikke annak (6) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„Az e cikk szerint engedélyezett [...] átruházás automatikusan érvényessé válik a szerződő felekkel, biztosított személyekkel és minden más olyan személlyel szemben, akinek az átruházott szerződésekből jogai vagy kötelezettségei keletkeztek.

[...]”

8 A 2002/83 irányelvnek „A biztosítottak tájékoztatása” című III. melléklete a következőket tartalmazta:

„A következő tájékoztatást, amelyet a biztosítottal a szerződés megkötése előtt (A) vagy a szerződés futamideje alatt (B) kell közölni, világosan és pontosan, írásban, a kockázatvállalás szerinti tagállam hivatalos nyelvén kell megadni.

[...]

A. A szerződés megkötése előtt

Tájékoztatás a biztosítóintézetről	Tájékoztatás a kötelezettségvállalásról
[...]	[...] a) 11. Befektetési jegyekhez kötött (unit-linked) szerződések esetében azoknak a jegyeknek a meghatározása, amelyekhez a szolgáltatások kapcsolódnak a) 12. A befektetési jegyekhez kötött szerződéseknek a mögöttes eszközök jellegének jelzése [...]

A 2002/92/EK irányelv

- 9 A biztosítási közvetítésről szóló, 2002. december 9-i 2002/92/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2003. L 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 330. o.), amelyet a biztosítási értékesítésről szóló, 2016. január 20-i (EU) 2016/97 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2016. L 26., 19. o.) 2018. február 23-i hatállyal hatályon kívül helyezett és felváltott, (9) és (11) preambulumbekzdésében a következket mondta ki:

„(9) Ügynökként, alkuszként és »bankbiztosítási« közvetítőként biztosítási termékeket többfajta személy és intézmény értékesíthet. A közvetítők egyenlő kezelése és a fogyasztók védelme megköveteli ezen irányelv alkalmazását mindezen személyek és szervezetek vonatkozásában.

[...]

(11) Ezt az irányelvet azokra a személyekre kell alkalmazni, akik harmadik felek számára, olyan biztosításközvetítői tevékenységet végeznek ellenszolgáltatás fejében, amely lehet anyagi jellegű vagy más, megállapodás alapján járó, teljesítményhez kötött gazdasági előny.”

- 10 Ezen irányelv 1. cikke az alábbiak szerint rendelkezett:

„(1) Ez az irányelv a valamely tagállamban letelepedett vagy letelepedni szándékozó természetes és jogi személyek biztosítási és viszontbiztosítási tevékenységének megkezdésére és folytatására vonatkozó szabályokat állapítja meg.

(2) Ez az irányelv nem vonatkozik azokra a személyekre, akik biztosítási szerződésekkel kapcsolatos közvetítői tevékenységet folytatnak, ha az összes következő feltétel fennáll:

[...]

b) a biztosítási szerződés nem életbiztosítási szerződés;

[...]”

- 11 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke szerint:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

3. »a biztosítási közvetítés« biztosítási szerződések bemutatásával, ajánlattétellel, vagy más biztosítási szerződések megkötésének előkészítésével kapcsolatos tevékenységek, vagy az ilyen szerződések megkötése, illetve közreműködés az ilyen szerződések kezelésében és teljesítésében, különös tekintettel a követelésekre.

[...]

5. »a biztosítási közvetítő« bármely természetes vagy jogi személy, aki díjazás ellenében kezd vagy folytat biztosítási közvetítést;

[...]

- 12 Ugyanezen irányelvnek „A biztosítási közvetítő által nyújtandó tájékoztatás” című 12. cikke a (3) bekezdésében a következőket írta elő:

„Bármely meghatározott szerződés megkötése előtt a biztosítási közvetítőnek tisztáznia kell legalább – különösen az ügyfél által adott tájékoztatás alapján – az ügyfél szükségleteit és igényeit, valamint az ügyfélnek, egy bizonyos termék tekintetében adott tanács indokait. Ezek a részletek a javasolandó biztosítási szerződés bonyolultságától függően változnak.”

- 13 A 2002/92 irányelvnek az „Tájékoztatási feltételek” című 13. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„A 12. cikk értelmében az ügyfélnek szóló minden tájékoztatást az alábbiak szerint kell közölni:

[...]

b) világosan és pontosan, az ügyfél számára érthetően;

[...]

A 2004/39/EK irányelv

- 14 A pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o.) (10) preambulumbekkezdése értelmében:

„Az irányelv hatálya alól ki kell zárni azokat a biztosító- vagy életbiztosító intézeteket, amelyek tevékenységét az illetékes prudenciális felügyeleti hatóságok megfelelően figyelemmel kísérik, és amelyek a [2002/83 irányelv] hatálya alá tartoznak.”

- 15 Ezen irányelv „Kivételek” címet viselő 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„Ez az irányelv nem vonatkozik a következőkre:

a) a [2002/83] irányelv 1. cikkében meghatározott biztosítóintézetek [...];

[...]

c) a befektetési szolgáltatást nyújtó személyek, ha a szolgáltatást eseti jelleggel, szakmai tevékenységük keretében nyújtják, és az e tevékenységet szabályozó jogszabályok, rendelkezések vagy szakmai etikai kódex nem zárják ki az ilyen szolgáltatás nyújtását;

[...]

- 16 A 2004/39 irányelv „Üzletvitelre vonatkozó magatartási szabályok befektetési szolgáltatás ügyfelek számára történő nyújtásakor” című 19. cikkének (3) bekezdése ekképpen rendelkezett:

„Az ügyfeleknek vagy potenciális ügyfeleknek megfelelő átfogó tájékoztatást kell biztosítani a következőkről:

- a befektetési vállalkozás és annak szolgáltatásai,
- a pénzügyi eszközök és javasolt befektetési stratégiák; ennek magában kell foglalnia megfelelő iránymutatást, illetve figyelmeztetést az ilyen eszközökbe történő befektetésekkel vagy egyes befektetési stratégiákkal kapcsolatos kockázatokról,
- a teljesítés helyszínei, és
- költségek és kapcsolódó díjak

olyan módon, hogy az ügyfelek észszerűen képesek legyenek megérteni a felkínált befektetési szolgáltatás, illetve az adott pénzügyi eszköz fajtájának természetét és kockázatait, és ennek következtében tájékozottan tudják meghozni befektetési döntéseiket. Az ilyen tájékoztatás egységesített formátumban is biztosítható.”

A 2005/29 irányelv

- 17 A 2005/29 irányelv (10) preambulumbekkezdésének szövege a következő:

„[...] Ennek megfelelően ezt az irányelvet csak abban az esetben kell alkalmazni, ha nincsenek olyan különös közösségi jogi rendelkezések, amelyek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok sajátos vonatkozásait szabályozzák, úgymint a tájékoztatási követelmények és a tájékoztatás fogyasztók felé történő megjelenítésének módjára vonatkozó szabályok. Ez az irányelv biztosítja a fogyasztók védelmét abban az esetben, ha közösségi szinten nincs külön ágazati jogszabály, és megtiltja, hogy a termékek természetére vonatkozóan a kereskedők téves benyomást keltsenek. Ez különösen fontos a fogyasztók számára magas kockázatot jelentő összetett termékek, úgymint bizonyos pénzügyi szolgáltatási termékek esetén. [...]”

- 18 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” címet viselő 2. cikke értelmében:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

- b) »kereskedő«: az a természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely az ezen irányelv szabályozási körébe tartozó kereskedelmi gyakorlatok során kereskedelmi, ipari, kézműipari vagy szakmai tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el, valamint aki a kereskedő nevében vagy javára jár el;
- c) »termék«: az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is;

d) »az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai« (a továbbiakban: »kereskedelmi gyakorlatok«): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével [helyesen: népszerűsítésével], értékesítésével vagy szolgáltatásával.

[...]”

19 Az említett irányelv „Hatály” című 3. cikke ekképp rendelkezik:

„(1) Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.

[...]

(4) Az ezen irányelv és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb közösségi szabályok közötti összeütközés esetén az utóbbiak az irányadók, és e különös vonatkozások tekintetében azokat kell alkalmazni.”

20 Ugyanezen irányelvnek „A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok tilalma” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Tilos tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat alkalmazni.

[...]

(4) Különösen tisztességtelen [helyesen: Tisztességtelen különösen] az a kereskedelmi gyakorlat, amely:

a) a 6. és 7. cikkben meghatározott módon megtévesztő,

vagy

b) a 8. és 9. cikkben meghatározott módon agresszív.

[...]”

21 A 2005/29 irányelv „Megtévesztő mulasztások” című 7. cikke a következőket írja elő:

„(1) Megtévesztőnek minősül az a kereskedelmi gyakorlat, amely a ténybeli körülmények alapján – figyelembe véve annak valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is –, az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információkat hagy ki [helyesen: az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez – a körülményektől függően – szükséges lényeges információkat hagy ki], és ezáltal – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet [helyesen: és ezáltal ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet], hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

(2) Megtévesztő mulasztásnak minősül az is, ha a kereskedő az (1) bekezdésben említett jelentős információt [helyesen: lényeges információt] hallgat el, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, figyelembe véve az említett bekezdésben leírt szempontokat, illetve ha nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és amennyiben ez bármelyik esetben ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan üzleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

[...]

(5) Jelentősnek minősülnek továbbá a közösségi jog által megállapított, a reklámot és a marketinget is magukban foglaló kereskedelmi kommunikációra vonatkozó tájékoztatási követelmények, amelyek nem teljes körű felsorolását a II. melléklet tartalmazza.”

- 22 Ezen irányelv II. melléklete szerint az irányelv 7. cikke értelmében lényegesnek minősülő információk között szerepelnek a 2002/83 irányelv 36. cikkében, valamint a 2002/92 irányelv 12. és 13. cikkében említett információk.

A 2009/138 irányelv

- 23 A 2009/138 irányelv „Átültetés” című 309. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a [185. cikknek] 2015. március 31-ig megfeleljenek.

Az első albekezdésben említett törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket 2016. január 1-jétől kell alkalmazni.

[...]”

- 24 Ezen irányelv „Hatályon kívül helyezés” című 310. cikke értelmében a 2002/83 irányelv 2016. január 1-jétől hatályát veszti.

A 2014/65 irányelv

- 25 A 2016. június 23-i (EU) 2016/1034 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2016. L 175., 8. o.) módosított, a pénzügyi eszközök piacairól, valamint a 2002/92/EK irányelv és a 2011/61/EU irányelv módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/65/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 173., 349. o.) (a továbbiakban: 2014/65 irányelv) „Átültetés” című 93. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„A tagállamok 2017. július 3-ig elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ezen irányelvnek megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A tagállamok ezeket az intézkedéseket 2018. január 3-tól alkalmazzák. [...]”

- 26 A 2014/65 irányelv „Hatályon kívül helyezés” című 94. cikke értelmében a 2004/39 irányelv 2018. január 3-án hatályát veszti.

A lengyel jog

A polgári törvénykönyv

- 27 A Kodeks cywilny (a polgári törvénykönyvről szóló törvény) alapügyekre alkalmazandó változata (a továbbiakban: polgári törvénykönyv) 58. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A törvény megsértésével vagy megkerülésével kötött jogügylet semmis, kivéve ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, például azt előírva, hogy a jogügylet érvénytelen rendelkezéseinek helyébe a törvény vonatkozó rendelkezései lépnek.”

- 28 A polgári törvénykönyv 808. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Biztosítási szerződés köthető más javára. A biztosított személyt nem szükséges a szerződésben név szerint megjelölni, amennyiben a biztosítás tárgyának meghatározása ezt nem teszi szükségessé.”

A biztosításról szóló törvény

- 29 A 2003. május 22-i ustawa o działalności ubezpieczeniowej (a biztosítási tevékenységről szóló törvény) (Dz. U. 124. sz., poz. 1151.) alapügyekre alkalmazandó változatának (Dz. U. 2010. 11. sz., poz. 66.) (a továbbiakban: a biztosításról szóló törvény) a (4) bekezdésében a következőképpen rendelkezett:

„Az e törvény melléklete I. részének 3. csoportja szerinti, befektetési alaphoz kötött életbiztosítás esetében a biztosítótársaság a biztosítási szerződésben az alábbiakat köteles feltüntetni, illetve megemlíteni:

- 1) a kínált befektetési alapok jegyzékét;
 - 2) az ellátások értékének és a biztosítás visszavásárlási értékének meghatározására vonatkozó szabályokat, beleértve a befektetési alapok befektetési jegyeinek beváltására és az ellátás készpénzre történő átváltására és kifizetésére vonatkozó határidőket;
 - 3) az arra vonatkozó szabályokat, hogy az alap hogyan fekteti be a forrásait, beleértve különösen az alapba tartozó eszközök jellemzőit, az eszközök kiválasztásának kritériumait, valamint azok diverzifikálásának elveit és a befektetések egyéb korlátait;
 - 4) a befektetési alap befektetési jegyeinek értékelésére vonatkozó szabályokat és határidőket;
 - 5) a biztosítási díjakból vagy a befektetési alaphoz levont költségek és egyéb terhek összegének meghatározására vonatkozó szabályokat;
 - 6) a biztosítási díjaknak a befektetési alap befektetési jegyei között történő elosztására vonatkozó szabályokat, különösen a 4) és 5) pontban előírt mértékben, valamint a biztosítási díjak alap egységeivé történő átszámításának időpontját.”
- 30 A biztosítási törvény melléklete értelmében e törvény I. szakasza 3. csoportjának hatálya alá tartozik a „befektetési alaphoz kötött életbiztosítás”.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-143/20. sz. ügy

- 31 O, egy Lengyelországban letelepedett jogi személy mint szerződő fél vállalkozás egy befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződést kötött egy biztosítóintézettel.
- 32 E szerződés tárgya a biztosítottak által fizetett biztosítási díjak beszedése és az e díjakból létrehozott befektetési alap révén történő befektetése volt. Ezen alap szabályzata pontosította, hogy az említett díjakat a befektetési alap befektetési jegyeivé számítják át, és azokat egy befektetési vállalkozás által kibocsátott kötvényekbe fektetik be, amelyek értékét index alapján számítják ki.
- 33 Ennek ellentételezéseként a szóban forgó biztosítóintézet kötelezettséget vállalt arra, hogy a biztosítási időszak végén az egyes biztosítottak halála vagy túlélése esetén szolgáltatásokat nyújt. E szolgáltatások nem lehetnek alacsonyabbak a befektetett díjaknak az említett index valamennyi pozitív változásával növelt összegénél. Ezzel szemben, amennyiben a biztosítási szerződést az érvényességi idejének lejártá előtt szüntetik meg, e biztosítóintézet kötelezettséget vállalt arra, hogy minden egyes biztosított részére visszafizeti a befektetési alap azon befektetési jegyei jelenértékének megfelelő összeget, amely jegyekre a biztosítási díjakat átváltották.
- 34 Az említett szerződés nem határozta meg a szóban forgó befektetési alap befektetési jegyeinek, a teljes alap nettó eszközértékének, valamint azon kötvényeknek az értékelésére vonatkozó szabályokat, amelyekbe az említett alap befektetési egységeit fektették, és nem jelölte meg azon index értékének számítási módszerét sem, amelyen e kötvények kifizetése alapult. A szóban forgó befektetési alap szabályzatában azonban szerepelt, hogy a befektetés ki van téve az említett kötvények kibocsátója hitelkockázatának.
- 35 2010. október 8-i hatállyal tett nyilatkozatában A biztosítottként tizenöt éves időtartamra csatlakozott az O által kötött kollektív életbiztosítási szerződéshez, kötelezettséget vállalva arra, hogy kezdeti díjat, majd rendszeres havi díjakat fizet. A csatlakozásra O egyik alkalmazottjával e társaság egyik irodájában tartott találkozó során került sor, amelynek során ezen alkalmazott felajánlotta A számára a befektetési alaphoz kötött életbiztosítási szerződés megkötését. A szóban forgó befektetési alap szabályzatát, valamint a biztosítási feltételeket az e szerződéshez való csatlakozásának alkalmával adták át A-nak.
- 36 Hét év teljesítési időszakot követően A a befektetett eszközök jelentős értékvesztése miatt felmondta az említett szerződést. A szóban forgó biztosítóintézet visszavásárlási érték címén olyan összeget fizetett a részére, amely megfelelt a szóban forgó befektetési alap befektetési jegyeinek ugyanezen szerződés felmondásának időpontjában fennálló értékének, és amely az általa fizetett díjak körülbelül egyharmadának felelt meg, a kifizetési költségek levonásával.
- 37 Mivel A úgy vélte, hogy visszaélésszerű értékesítés és tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok áldozatává vált, visszafizettetés iránti kérelmet terjesztett a kérdést előterjesztő bíróság elé. Keresete alátámasztására A többek között azt kifogásolja, hogy O megtévesztette azon befektetés jellegét illetően, amelybe a biztosítási díjakat befektették.

- 38 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a lengyel nyelvi változattól eltérő nyelvi változatokban a 2002/83 irányelv – ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)11. és a)12. pontjával, valamint a 2009/138 irányelv 185. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett – 36. cikkének (1) bekezdésében előírt, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség megkövetelni látszik a befektetési jegyekhez kötött életbiztosítási szerződéseknel a mögöttes eszközök jellegére, típusának specifikációjára és jellemzőire vonatkozó információk közlését.
- 39 Amennyiben e mögöttes eszközök származtatott eszközökből állnak, e rendelkezések a 2004/39 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése és a 2014/65 irányelv 24. cikkének (4) bekezdése által megköveteltekkel azonos tartalmú tájékoztatás nyújtását írják elő, vagyis ezen eszközökre és a javasolt befektetési stratégiákra vonatkozó átfogó tájékoztatást, és különösen az említett mögöttes eszközök értékelési módszerére, valamint az említett eszközökkel és azok kibocsátójával kapcsolatos kockázatokra vonatkozó információkat.
- 40 Elismerve bár, hogy ezek az irányelvek nem alkalmazandók a biztosítóintézetekre, a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2004/39 irányelv (10) preambulumbekzdésére, valamint a 2014/65 irányelv (87) preambulumbekzdésére tekintettel jogszerű lenne a fokozott tájékoztatási kötelezettség útján különleges védelmet biztosítani azon fogyasztók számára, akik befektetési egységekhez kötött életbiztosítási szerződést kötnek, függetlenül attól, hogy ezt biztosított minőségben teszik-e, vagy egy csoportos biztosítási szerződés részes feleként, amennyiben befektetési eszközöket és különösen származtatott eszközöket értékesítenek számukra biztosítási szerződés formájában.
- 41 Ebből következik, hogy a jelen ügyben a szóban forgó biztosítóintézet és O mint szerződő fél vállalkozás nem tett teljes mértékben eleget azon tájékoztatási kötelezettségnek, amely őket A biztosítottal szemben terheli. E bíróság szerint egyébként ez minősülhet a 2005/29 irányelv 5. és 7. cikke értelmében vett tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak, mivel az irányelv (10) preambulumbekzdése utal arra, hogy a magas kockázatot jelentő pénzügyi termékek piacán különösen fokozott védelmet kell biztosítani a fogyasztó számára.
- 42 E körülmények között a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság, Lengyelország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2009/138] irányelv 185. cikke (3) bekezdésének i) pontját, és a [2002/83 irányelv] ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy olyan befektetési egységekhez (befektetési jegyekhez) kötött életbiztosítási szerződések esetében, amelyek mögöttes eszközei származtatott eszközök (vagy származtatott eszközöket magában foglaló strukturált pénzügyi eszközök), a biztosítónak vagy az (ilyen biztosítást kínáló, biztosítási terméket értékesítő, illetve biztosítást »eladó«) szerződő félnek tájékoztatnia kell a biztosított fogyasztót a mögöttes eszköz (származtatott eszköz vagy származtatott eszközt magában foglaló strukturált pénzügyi eszköz) jellegéről, típusának specifikációjáról, jellemzőiről (angolul: *indication of the nature*, németül: *Angabe der Art*, franciául: *indications sur la nature*), vagy elegendő csupán a mögöttes (alapul szolgáló) eszköz típusának jelzése, ezen eszköz jellemzőinek megadása nélkül?

- 2) Amennyiben az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a biztosítónak vagy az (ilyen biztosítást kínáló, biztosítási terméket értékesítő, illetve befektetési egységekhez [befektetési jegyekhez] kötött biztosítást »eladó«) szerződő félnek tájékoztatnia kell a biztosított fogyasztót a mögöttes eszköz (származtatott eszköz vagy származtatott eszközt magában foglaló strukturált pénzügyi eszköz) jellegéről, típusának specifikációjáról, jellemzőiről, úgy kell e értelmezni a [2009/138 irányelv] 185. cikke (3) bekezdésének i) pontját és a [2002/83 irányelv] ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy a biztosított – fogyasztó – részére a mögöttes eszköz (származtatott eszköz vagy származtatott eszközt magában foglaló strukturált pénzügyi eszköz) jellegéről, típusának specifikációjáról, jellemzőiről adott tájékoztatásnak ugyanazokat az információkat kell tartalmaznia, mint amelyeket a [2004/39] irányelv 19. cikkének (3) bekezdése, valamint a [2014/65] irányelv 24. cikkének (4) bekezdése ír elő, azaz a származtatott eszközökről és javasolt befektetési stratégiákról való átfogó tájékoztatást, amelynek magában kell foglalnia a megfelelő iránymutatást, illetve figyelmeztetést az adott eszközökbe történő befektetéssel vagy az egyes befektetési stratégiákkal kapcsolatos kockázatokról, ideértve különösen a mögöttes eszköz árazásának a biztosító vagy számítási ügynök által a biztosítási fedezet időtartama alatt alkalmazott módszertanára, és a származtatott eszközzel és kibocsátójával kapcsolatos kockázatokra vonatkozó tájékoztatást, ennek részeként a származtatott eszköz értékének időközben bekövetkező változásáról, e változásokat meghatározó egyes tényezőkről és azok értékre gyakorolt hatásának mértékéről való tájékoztatást?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a 2009/138 irányelv 185. cikkének (4) bekezdését, hogy az olyan, befektetési egységekhez (befektetési jegyekhez) kötött életbiztosítási és meghatározott életkor elérésére szóló biztosítási szerződések esetében, amelyeknél a befektetési jegy összes mögöttes eszköze származtatott eszköz (vagy származtatott eszközt magában foglaló strukturált pénzügyi eszköz) a biztosítónak vagy az (ilyen biztosítást kínáló, biztosítási terméket értékesítő, illetve befektetési egységhez kötött biztosítást »eladó«) szerződő félnek a biztosított – fogyasztó – részére ugyanolyan tartalmú tájékoztatást kell adnia, mint amelyet a 2004/39 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése és a 2014/65 irányelv 24. cikkének (4) bekezdése előír, azaz a származtatott eszközökről és javasolt befektetési stratégiákról való átfogó tájékoztatást, amelynek magában kell foglalnia a megfelelő iránymutatást, illetve figyelmeztetést az adott eszközökbe történő befektetéssel vagy az egyes befektetési stratégiákkal kapcsolatos kockázatokról, ideértve különösen a mögöttes eszköz árazásának a biztosító vagy számítási ügynök által a biztosítási fedezet időtartama alatt alkalmazott módszertanára, és a származtatott eszközzel és kibocsátójával kapcsolatos kockázatokra vonatkozó tájékoztatást, ennek részeként a származtatott eszköz értékének időközben bekövetkező változásáról, e változásokat meghatározó egyes tényezőkről és azok értékre gyakorolt hatásának mértékéről való tájékoztatást?
- 4) A második vagy harmadik (vagy mindkét) kérdésre adott igenlő válasz esetében [a 2005/29 irányelv] 5. cikke értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e, ha a biztosító vagy a befektetési egységekhez (befektetési jegyekhez) kötött életbiztosítást kínáló szerződő fél a biztosítás fogyasztó számára történő felajánlása során elmulasztja a fogyasztóval – biztosítóval – az előírt (második és harmadik kérdésben említett) információkat közölni, illetve az előírt tájékoztatás elmulasztása ezen irányelv 7. cikke értelmében megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?

- 5) Mind a második, mind harmadik kérdésre adott nemleges válasz esetében, ha a biztosító vagy az (ilyen biztosítást kínáló, biztosítási terméket értékesítő, illetve befektetési egységekhez [befektetési jegyekhez] kötött életbiztosítást »eladó«) szerződő fél nem ad világos tájékoztatást a fogyasztónak arról, hogy a befektetési egység (befektetési jegy) eszközeit származtatott eszközökbe (vagy származtatott eszközöket magában foglaló strukturált pénzügyi eszközökbe) fektették be, a 2005/29 irányelv 5. cikke értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak vagy az előírt tájékoztatás elmulasztása ezen irányelv 7. cikke értelmében megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?
- 6) Mind a második, mind a harmadik kérdésre adott nemleges válasz esetében, ha a biztosító vagy a befektetési egységekhez (befektetési jegyekhez) kötött életbiztosítást kínáló szerződő fél a fogyasztóval nem közli részletesen az eszköz pontos jellemzőit, amelybe a befektetési egység (befektetési jegy) eszközeit befektették, és amely jellemzők magukban foglalják az ilyen eszköz működésének szabályaira vonatkozó információkat, amennyiben ezen eszköz származtatott eszköz (vagy származtatott eszközt magában foglaló strukturált pénzügyi eszköz), a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv 5. cikke értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak vagy az előírt tájékoztatás elmulasztása ezen irányelv 7. cikke értelmében megtévesztő kereskedelmi gyakorlatnak minősül-e?”

A C-213/20. sz. ügy

- 43 2011. július 29-én a banki ágazatban tevékenykedő A társaság mint szerződő fél vállalkozás egy befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződést kötött az A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie biztosítóintézettel.
- 44 E szerződés tárgya a biztosítottak által fizetett biztosítási díjak beszedése és egy befektetési alapba történő befektetése volt. Ezen alap szabályzata, amely a biztosítási szerződésben szereplő általános szerződési feltételnek minősül, pontosította, hogy e díjak – az e biztosítóintézet által beszedett havi igazgatási díj levonása után – az említett alap befektetési jegyeinek megvételére szolgálnak, amely jegyek mindegyike kezdeti egységértékkel rendelkeznek. Az ugyanezen alapba fektetett összegeket ezt követően teljes egészében strukturált kötvényekbe fektették, amelyek kifizetése a kibocsátójuk által meghatározott indexen alapult.
- 45 E szabályzat leírta a befektetéssel összefüggő kockázatokat, mint például ezen indexnek a pénzügyi piacok változása miatti értékcsökkenéséhez kapcsolódó kockázatokat, valamint a biztosítási szerződésnek a biztosítási időszak vége előtti megszűnése esetén a befektetett biztosítási díjak egy részének esetleges elvesztéséhez kapcsolódó kockázatokat, jelezve ugyanakkor, hogy a szóban forgó biztosítóintézet nem tehető felelőssé e kockázatokért.
- 46 G. W. és E. S. 2011. november 28-án és 30-án benyújtott külön nyilatkozatokkal biztosított minőségben tizenöt éves időtartamra csatlakozott az A társaság által kötött csoportos életbiztosítási szerződéshez, vállalva, hogy kezdeti díjat, majd rendszeres havi díjakat fizet. E csatlakozásra e társaság irodájában, a társaság „ügyféltanácsadói” feladatkört betöltő alkalmazottaival tartott, egyetlen találkozáson került sor, ahol ezen alkalmazottak a szóban forgó biztosítási terméket rendszeres megtakarítás formájában történő befektetésként mutatták be. E találkozó során G. W. és E. S. megkapták a csatlakozásra vonatkozó ajánlatot és a csoportos életbiztosítási szerződés általános szerződési feltételeit, azaz az általános biztosítási feltételeket és a szóban forgó befektetési alap szabályzatát, és benyújtották a csatlakozásra vonatkozó nyilatkozatukat. Az említett társaság jutalékot kapott a szóban forgó biztosítóintézettől a közbenjárásáért.

- 47 G. W. és E. S. a csoportos életbiztosítási szerződéshez való csatlakozásuk alkalmával írásos dokumentumot írt alá, amelyből kiderült egyrészt, hogy a biztosítási időszak alatt a szóban forgó befektetési alap befektetési jegyeinek értéke jelentősen ingadozhat azoknak a pénzügyi eszközöknek az értékétől függően, amelyekbe az alap befektetett. Másrészt az e pénzügyi eszközök kibocsátójának esetleges csődjéből eredő kockázat a termékhez kapcsolódó kockázat, és e termék, mivel nem bankbefektetés, nem garantálja a befektetés megtérülését a biztosított számára. Ezzel szemben G. W. és E. S. nem kapta meg az említett pénzügyi eszközök megvásárlásának feltételeire vonatkozó dokumentációt, amely a hozzájuk kapcsolódó sajátos befektetési kockázati tényezőket tartalmazta.
- 48 Nyolc év teljesítési időszakot követően, amelynek során a szóban forgó befektetési alap befektetési jegyeinek értéke fokozatosan csökkent, G. W. 2019. január 23-i hatállyal felmondta a szerződését. A szóban forgó biztosítóintézet visszavásárlási érték címén olyan összeget fizetett részére, amely megfelelt az e befektetési alapon lévő befektetési jegyei értékének, és amely, a kifizetési költségek levonásával, az általa fizetett díjak körülbelül kétharmadának felelt meg. E. S. ezzel szemben a C-213/20. sz. ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem időpontjában még nem mondta fel szerződését.
- 49 G. W. és E. S. keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz az A. Towarzystwo Ubezpieczeń Życie Życie biztosítóintézettel szemben a fizetett díjak visszafizetését kérve, arra hivatkozva, hogy mivel e vállalkozás nem teljesítette a szóban forgó biztosítási szerződés mögöttes eszközeinek jellegére és az ahhoz kapcsolódó kockázatok összességére vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét, e szerződés és az ahhoz kapcsolódó egyéni csatlakozási nyilatkozatok semmisek.
- 50 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróság először is megjegyzi, hogy a biztosított, jóllehet alakilag nem részese a biztosítóintézet és a szerződő fél vállalkozás között létrejött szerződésnek, amely a polgári törvénykönyv 808. cikkének (1) bekezdése értelmében harmadik személy javára kötött csoportos életbiztosítási szerződés formáját ölti, e szerződéshez csatlakozva átvállalja a szerződő félnek a biztosítási díjak megfizetésére irányuló kötelezettségét, és viseli a befektetéssel és a kockázattal kapcsolatos tényleges gazdasági terhet. Felmerül tehát a kérdés, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése előírja-e, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. részének a)11. és a)12. pontjában említett információkat is e biztosított rendelkezésére bocsássák.
- 51 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság az utóbbi rendelkezés szerinti „mögöttes eszközök jellegének megjelölése” fogalmának terjedelmére kérdez rá. E tekintetben, hangsúlyozva a szolgáltatott információk terjedelme és összetettsége közötti kiegyensúlyozott kapcsolat fennállásának követelményét, e bíróság megállapítja, hogy a biztosítóintézet és a befektetési kockázatokat viselő biztosított közötti jogviszony igazolhatja annak előírását, hogy a biztosított megkapja a pénzügyi termékek jellegére és az ahhoz kapcsolódó kockázatokra vonatkozó valamennyi információt, valamint ebben az összefüggésben annak előírását, hogy a biztosítóintézet az e termékekre vonatkozóan a termékek kibocsátójától szerzett valamennyi információt továbbítsa számára.
- 52 A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett harmadik kérdés azon időpontra vonatkozik, amikor a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettséget teljesíteni kell, illetve különösen a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése szerinti, a biztosítási szerződés megkötését megelőző időpont fogalmának értelmezésére vonatkozik. E bíróság megjegyzi, hogy a lengyel jog e cikket átültető rendelkezése, azaz a biztosításról szóló törvény 13. cikkének (4) bekezdése

kizárólag azt írja elő, hogy az általános biztosítási szerződésnek tartalmaznia kell a jogviszonyra vonatkozó információkat, beleértve a befektetési alap eszközeinek jellemzőit. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságban felmerül tehát a kérdés, hogy a tájékoztatási kötelezettség hatékony érvényesülésétől való megfosztásának elkerülése érdekében nem szükséges-e megkövetelni, hogy az információk biztosítottal való közlésének szakasza egyértelműen elkülönüljön a szerződés megkötésének szakaszától.

- 53 Negyedszer a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy a lengyel jogban a jogviszony tájékoztató jellegű elemei általában nem tekinthetők a jogviszony fő tárgyához tartozónak, mivel azok nem határozzák meg közvetlenül a felek jogait és kötelezettségeit. A 2002/83 irányelv III. mellékletében felsorolt információk terjedelmére és jelentőségére tekintettel ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy ezen irányelv (52) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését lehet-e úgy értelmezni, hogy az abban előírt tájékoztatási kötelezettség a biztosítási szerződés, sőt azon jogviszony lényeges elemének minősül, amelyhez a biztosított csatlakozik.
- 54 Ezenkívül a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a nemzeti jog nem biztosít olyan jogalapot, amely lehetővé tenné e tájékoztatási kötelezettség megsértésének esetleges megállapítása alapján e jogviszony érvénytelenségének megállapítását. Először is a polgári törvénykönyv jogi aktusok semmisségére vonatkozó 58. cikkének (1) bekezdését általában úgy kell értelmezni, hogy az csak a jogi aktus tartalmának vagy tárgyának a törvénnyel való összeegyeztethetlenségére utal, másodszor a nemzeti jog nem tartalmaz erre vonatkozó különös szabályozást, harmadszor pedig az akarathibára vonatkozó általános szabályok alkalmazása olyan szigorú feltételekhez kötött, mint az egy éves határidő tiszteletben tartása, valamint annak megállapítása, hogy a hiba lényeges volt, és a jogi aktus tartalmára vonatkozott. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ekképpen még azt kell megvizsgálni, hogy a 2002/83 irányelv szabályozza-e az említett tájékoztatási kötelezettség megsértése megállapításának joghatásait.
- 55 E körülmények között a Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie (Varsóban eljáró, varsó-wolai kerületi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell e értelmezni a [2002/83 irányelv] III. mellékletének a) 12. pontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy az e rendelkezésben említett információk közlésének kötelezettsége a biztosítottra is vonatkozik, ha az egyidejűleg nem minősül szerződő félnek, és a mögöttes befektetési alaphoz kötött élet- és meghatározott életkor elérésére szóló, biztosítóintézet és a szerződő fél vállalkozás közötti csoportos biztosítási szerződéshez fogyasztói minőségben csatlakozó személyként, illetve a biztosítási díjként befizetett pénzeszközök tekintetében befektetőként jár el?
- 2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2002/83 irányelv ezen irányelv III. mellékletének a)11. és a)12. pontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy az első kérdésben szereplőhöz hasonló jogviszony keretében a mögöttes befektetési alaphoz kapcsolódó pénzügyi eszközök jellemzőiről való tájékoztatás kötelezettsége azt is jelenti, hogy a fogyasztót – biztosítottat – teljeskörűen és érthetően kell tájékoztatni a mögöttes befektetési alap eszközeibe (például a strukturált kötvényekbe vagy származtatott eszközökbe) való befektetés összes kockázatáról, azok típusáról és szintjéről, vagy a hivatkozott rendelkezés értelmében elegendő a fogyasztóval – biztosítottal – kizárólag az eszközök biztosítási alap közvetítésével történő befektetésével kapcsolatos kockázatok legfőbb típusaira vonatkozó alapvető információkat közölni?

- 3) Úgy kell-e értelmezni a 2002/83 irányelv III. mellékletének a)11. és a)12. pontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy e rendelkezés alapján az első és második kérdésben szereplőhöz hasonló jogviszony keretében az életbiztosítási szerződéshez biztosított minőségben csatlakozó fogyasztót mindazon befektetési kockázatról és ahhoz kapcsolódó feltételekről tájékoztatni kell, amelyekről a biztosítási alap portfólióját kitevő eszközök (strukturált kötvények vagy származtatott eszközök) kibocsátója a biztosítót tájékoztatta?
- 4) Az előző kérdésekre adott igenlő válasz esetén: úgy kell-e értelmezni a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését, hogy a mögöttes befektetési alaphoz kötött élet- és meghatározott életkor elérésére szóló csoportos biztosítási szerződéshez biztosítottként csatlakozó fogyasztót a szerződéskötést megelőzően a szerződéskötést megelőző elkülönített eljárás keretében kell a pénzügyi eszközök jellemzőiről és az ezen eszközökbe történő befektetés kockázatairól tájékoztatni, vagy azzal ellentétes a nemzeti jognak [a biztosítási tevékenységről szóló törvény] 13. cikkének (4) bekezdéséhez hasonló rendelkezése, amely szerint elegendő, ha ezeket az információkat csak a biztosítási szerződésben és annak megkötésekor közlik, és a tájékoztatás időpontja a szerződéshez való csatlakozási eljárás során nincs világosan és egyértelműen megkülönböztetve és elkülönítve?
- 5) A 1–3. kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni a 2002/83 irányelv III. mellékletének a)11. és a)12. pontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését, hogy az e rendelkezésben foglalt tájékoztatási kötelezettség megfelelő teljesítése a mögöttes befektetési alaphoz kötött élet- és meghatározott életkor elérésére szóló csoportos biztosítási szerződés alapvető elemének tekintendő, és hogy annak megállapítása, hogy e kötelezettséget nem megfelelően teljesítették, azt eredményezheti, hogy a szerződés érvénytelenségének esetleges megállapítása, annak semmisége vagy az e szerződéshez való csatlakozásról szóló egyéni nyilatkozat érvénytelenségének, illetve semmiségének esetleges megállapítása miatt a biztosított fogyasztó jogosult lesz az összes befizetett biztosítási díjat visszakövetelni?”

A Bíróság előtti eljárás

- 56 A Bíróság a 2021. március 23-i határozatával az eljárási szabályzata 54. cikkével összhangban a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából egyesítette a C-143/20. és a C-213/20. sz. ügyeket.
- 57 Ugyanaznap a Bíróság felhívta az alapeljárásban részt vevő feleket és az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti egyéb érdekeltet, hogy az eljárási szabályzat 61. cikkének (1) bekezdése alapján írásban válaszoljanak bizonyos kérdésekre. A C-213/20. sz. ügyben az alapeljárás felei, a lengyel és az olasz kormány, valamint a Bizottság benyújtották az e kérdésekre adott válaszaikat.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 58 A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolása előtt előljáróban meg kell állapítani az alapjogvitákra alkalmazandó uniós jogi rendelkezések körét.

- 59 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból egyfelől kitűnik a C-143/20. sz. ügyet illetően, hogy az alapeljárás felperesét a biztosítás 2010. október 8-tól kezdődően fedezte, így azon csoportos életbiztosítási szerződés megkötésére, amelyhez csatlakozott, valamint az ahhoz való csatlakozásra vonatkozó nyilatkozatára szükségszerűen ezen időpont előtt került sor. Másfelől a C-213/20. sz. ügyet illetően az alapügy tárgyát képező csoportos életbiztosítási szerződést 2011. július 29-én kötötték, és az alapeljárás felperesei ahhoz 2011. november 28-án, illetve november 30-án benyújtott nyilatkozatokkal csatlakoztak.
- 60 Márpedig a 2009/138 irányelv 309. cikke (1) bekezdésének és 310. cikkének megfelelően ezen irányelv 185. cikke, amelynek átültetési határideje 2015. március 31-én járt le, csak 2016. január 1-jétől, a 2002/83 irányelv hatályon kívül helyezésének időpontjától alkalmazandó. Következésképpen az alapügyekre kizárólag ez utóbbi irányelv rendelkezései alkalmazandók.
- 61 Ennélfogva, egyrészt mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon, átfogalmazva adott esetben az elé terjesztett kérdéseket (lásd ebben az értelemben: 2021. október 26-i PL Holdings ítélet, C-109/20, EU:C:2021:875, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), az előterjesztett kérdéseket úgy kell értelmezni, hogy azok kizárólag a 2002/83 irányelv rendelkezéseinek értelmezésére vonatkoznak, a 2009/138 irányelv rendelkezéseinek kizárásával. Másrészt, amennyiben az kizárólag ez utóbbi irányelv 185. cikke (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozik, a C-143/20. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdést nem kell megválaszolni.
- 62 Hasonlóképpen, amennyiben az ezen ügyben előterjesztett második kérdés a 2014/65 irányelv 24. cikkének (4) bekezdésére vonatkozik, amely a 93. cikke (1) bekezdésének és 94. cikkének megfelelően csak 2018. január 3-tól, a 2004/39 irányelv hatályon kívül helyezésének időpontjától alkalmazandó, e kérdést úgy kell érteni, mint amely kizárólag ez utóbbi irányelv 19. cikkének (3) bekezdésére vonatkozik.

A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett első kérdésről

- 63 A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az ott említett információkat közölni kell azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy biztosítóintézet és egy vele szerződő vállalkozás között létrejött, befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződéshez csatlakozik.
- 64 E kérdés megválaszolása érdekében előjáróban pontosítani kell, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból és a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik először is, hogy az alapügyben szóban forgó szerződések befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű életbiztosítási szerződések (a továbbiakban: unit-linked szerződések). E szerződések nyíltak és kollektívek, amennyiben azokat egy biztosítóintézet és egy vele szerződő vállalkozás kötötte, annak érdekében, hogy az e szerződések megkötésének szakaszában még meg nem határozott fogyasztóknak ajánlatot tehessenek az e szerződésekhez a megkötésüket követő, külön egyéni csatlakozási nyilatkozat benyújtásával való csatlakozásra.
- 65 Másodszor, e nyilatkozattal nyer a fogyasztó biztosított minőséget, vállalva, hogy kezdeti díjat, majd rendszeres havi díjakat fizet a biztosítóintézetnek. E díjakat egy befektetési alap befektetési jegyeivé, az úgynevezett „unit-linkékké” számítják át, majd olyan pénzügyi eszközökbe fektetik be, amelyektől e befektetési jegyek értéke függ, amelyek a unit-linked szerződések mögöttes

eszközeit képezik. A fizetett díjak ellenében a biztosítóintézet kötelezettséget vállal arra, hogy a biztosított elhalálozásakor, vagy túlélése esetén a biztosítási időszak végén az említett fogyasztó részére szolgáltatásokat nyújt, vagy a biztosítási szerződés ezen időszak lejártá előtti felmondása esetén megtéríti a fogyasztó számára a befektetési alap azon befektetési jegyei jelenértékének megfelelő összeget, amely jegyekre a biztosítási díjait átváltották.

- 66 Harmadszor, a unit-linked csoportos szerződésekhez való csatlakozási eljárást kizárólag a biztosítóintézettel szerződő vállalkozás irányítja, a fogyasztóknak e szerződésekhez való csatlakozást mint biztosítási alapú pénzügyi befektetést kínálva, és ilyen irányú akaratnyilvánításait csatlakozási nyilatkozatok formájában beszerezve, míg a biztosítóintézettől jutalékot kapnak a közbenjárásáért.
- 67 Ennek pontosítását követően először is meg kell állapítani, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése, amelynek értelmében a biztosítási szerződés megkötése előtt legalább az ezen irányelv III. mellékletének A. pontjában felsorolt információkat közölni kell a biztosítottal, nem tartalmazza a „biztosítási szerződés” és a „szerződő fél” fogalmának meghatározását, és nem tartalmaz semmilyen utalást a nemzeti jogokra az e fogalmaknak tulajdonítandó jelentést illetően.
- 68 Így, amint az következik mind az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből, mind az egyenlőség elvéből, az említett fogalmakat az uniós jog önálló fogalmainak kell tekinteni, amelyeket az Európai Unió egész területén egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nem csupán e rendelkezés szövegét, hanem azon szövegkörnyezetet is, amelybe e rendelkezés illeszkedik, és azon szabályozás célkitűzéseit is figyelembe véve, amelynek az részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2012. március 1-jei González Alonso ítélet, C-166/11, EU:C:2012:119, 25. pont; 2018. május 31-i Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítélet, C-542/16, EU:C:2018:369, 49. pont).
- 69 Először is, ami a „szerződő fél” fogalmát illeti, rá kell mutatni egyrészt arra, hogy – amint arra a főtanácsnok indítványának 79. pontjában lényegében rámutatott – a 2002/83 irányelv szerkezetéből az következik, hogy bár a „biztosított” fogalmát általában úgy kell érteni, hogy arról a személyről van szó, aki a „biztosítási szerződést” jellemző jogviszonyban az ajánlat címzettjeként jár el, az nem korlátozódik szükségképpen a biztosítóintézettel biztosítási szerződést kötő személyre, ezen irányelv elismeri a biztosítottat magát is mint az ilyen szerződésből eredő jogok és kötelezettségek alanyát.
- 70 Ez következik különösen az említett irányelv (2), (35), (39) és (50) preambulumbekezdéséből, valamint az irányelvnek a biztosítástechnikai tartalékokra és a pénzügyi helyreállítási intézkedésekre vonatkozó megfelelő rendelkezéseiből, amelyek rögzítik a biztosítottak érdekeinek és a biztosítási szerződésből eredő jogaik védelmének követelményét. Ugyanez a következtetés vonható le ugyanezen irányelv 14. cikke (5) bekezdése első albekezdésének, valamint 53. cikke (6) bekezdése első albekezdésének azonos rendelkezéseiből a portfóliók biztosítóintézetek közötti átruházásával kapcsolatban, amelyből kitűnik, hogy a biztosítottak ugyanúgy e rendelkezések hatálya alá tartoznak, mint a biztosítás szerződő felei, mivel a biztosítási szerződésből eredő jogok és kötelezettségek alanyai.
- 71 Másrészt az ilyen értelmezést alátámasztják a 2002/83 irányelv célkitűzései. Az irányelv célja többek között ugyanis, amint a (2) és (5) preambulumbekezdéséből kitűnik, a biztosítottak és a kedvezményezettek megfelelő védelmének biztosítása valamennyi tagállamban, valamint annak elősegítése, hogy valamennyi biztosított igénybe vehesse az Európai Unióban székhellyel rendelkező valamennyi biztosítót.

- 72 Ebben az összefüggésben az említett irányelv (52) preambulumbekzdése kimondja, hogy a fogyasztó rendelkezésére kell bocsátani az igényeinek leginkább megfelelő szerződés kiválasztásához szükséges információkat, következésképpen össze kell hangolni a minimális rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztó világos és pontos tájékoztatást kapjon a neki ajánlott termékek alapvető jellemzőiről.
- 73 A tájékoztatásra vonatkozó ezen célkitűzés elérése érdekében írja elő a 2002/83 irányelv 36. cikke az (1) bekezdésében, hogy a biztosítási szerződés megkötése előtt legalább az ezen irányelv III. mellékletének A. pontjában felsorolt információkat közölni kell a biztosítóval (lásd analógia útján: 2002. március 5-i Axa Royale Belge ítélet, C-386/00, EU:C:2002:136, 21. pont; 2013. december 19-i Endress ítélet, C-209/12, EU:C:2013:864, 25. pont; 2015. április 29-i Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij ítélet, C-51/13, EU:C:2015:286, 20. pont).
- 74 Ekképpen a Bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy a „biztosított” e 36. cikk (1) bekezdése értelmében vett fogalmának bármilyen megszorító értelmezése ellentétes lenne a 2002/83 irányelv által követett célokkal, mivel ez az ezen irányelv által a biztosítottaknak nyújtott védelem korlátozásával járna (lásd ebben az értelemben: 2020. április 2-i kunsthaus muerz ítélet, C-20/19, EU:C:2020:273, 35. pont).
- 75 E körülmények között a 2002/83 irányelv 36. cikke (1) bekezdésének rendszertani és teleologikus értelmezéséből az következik, hogy az e rendelkezésben előírt, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség szempontjából a „biztosított” fogalma arra a személyre vonatkozik, aki a biztosítási szerződést jellemző jogviszonyban az ajánlat címzettje, és akinek így egy biztosítási terméket kell választania, és vállalnia kell az abból eredő jogokat és kötelezettségeket, így e fogalom magában foglalja azokat a személyeket is, akik a szerződő fél vállalkozásnak címzett nyilatkozattal egy csoportos biztosítási szerződéshez csatlakoztak, és így e szerződés tekintetében biztosítotti minőséget szereztek.
- 76 Másodszor, az ugyanezen rendelkezés értelmében vett „biztosítási szerződés” fogalmát illetően meg kell állapítani, hogy a Bíróság már kimondta, hogy a unit-linked szerződések a 2002/83 irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak (lásd ebben az értelemben: 2012. március 1-jei González Alonso ítélet, C-166/11, EU:C:2012:119, 29. pont).
- 77 Ezenkívül a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a biztosítási ügyletekre az általánosan elfogadott fogalom szerint az jellemző, hogy a biztosító előre fizetendő díj ellenében vállalja, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződéskötéskor rögzített szolgáltatást nyújtja a biztosított részére (2015. március 26-i Litaksa ítélet, C-556/13, EU:C:2015:202, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2020. október 8-i United Biscuits [Pensions Trustees] és United Biscuits Pension Investments ítélet, C-235/19, EU:C:2020:801, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Az ilyen ügyletek jellegükből adódóan azzal járnak, hogy szerződéses kapcsolat jön létre a biztosítási szolgáltatás nyújtója és a biztosított, tehát azon személy között, akinek kockázatait a biztosítás fedezi (2018. május 31-i Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítélet, C-542/16, EU:C:2018:369, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 78 Így a Bíróság a 2002/92 irányelvvel összefüggésben kimondta, hogy amennyiben a biztosítóintézet vállalja, hogy szolgáltatást nyújt a biztosított halála vagy más esemény bekövetkezése esetén az e biztosított által fizetett díj ellenében, az ilyen biztosítási jogviszony az ezen irányelvben említett „biztosítási szerződés” fogalma alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2018. május 31-i Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítélet, C-542/16, EU:C:2018:369, 51. pont).

- 79 Márpedig ez az értelmezés alkalmazható a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „biztosítási szerződés” fogalmára is.
- 80 A jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 64–66. pontjában kifejtésre került, az a fogyasztó, aki úgy dönt, hogy csatlakozik egy unit-linked csoportos szerződéshez, ezáltal elfogadja a szerződő fél vállalkozás által tett biztosítási ajánlatot. Ennélfogva e fogyasztó kötelezettséget vállal arra, hogy biztosítási díjat fizet a biztosítóintézetnek a halála vagy túlélés esetén a biztosítási időszak végén nyújtott szolgáltatások ellenértékeként. Így az említett fogyasztó vállalja az említett szerződésben előírt jellemző jogokat és kötelezettségeket, és az e vállalkozással fennálló biztosítási jogviszonyban szerződő féllé válik.
- 81 E körülmények között a biztosítóintézet és a biztosított fogyasztó közötti ezen biztosítási jogviszony mint olyan a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „biztosítási szerződés” fogalma alá tartozik, úgyhogy az a fogyasztó, aki a unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozással annak szerződő felévé válik, az e rendelkezés értelmében vett „biztosított” fogalma alá tartozik. E tekintetben nem releváns azon tény, hogy a fogyasztó formálisan az említett, a biztosítóintézet és a szerződő fél vállalkozás között létrejött csoportos szerződés részesévé is válik, vagy sem.
- 82 Következésképpen az említett fogyasztónak a unit-linked csoportos szerződéshez való csatlakozását megelőzően meg kell kapnia az említett rendelkezésben említett információkat, amelyek lehetővé teszik számára, hogy tájékozott döntést hozzon az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről.
- 83 Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, amely lehetővé teszi számára az alapügyek megoldását, meg kell határozni – másodszor – azt is, hogy melyik jogalanyt kell teljesítenie a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt, az ilyen fogyasztó szerződéskötést megelőző tájékoztatására vonatkozó kötelezettséget.
- 84 E tekintetben meg kell állapítani, hogy e rendelkezés nem határozza meg kifejezetten azt a jogalanyt, amelyre az említett tájékoztatási kötelezettség hárul.
- 85 Kétségtelen, hogy a Bíróság a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését megelőző, az utóbbi rendelkezéssel azonos szöveggel megfogalmazott rendelkezésre tekintettel már kimondta, hogy az uniós jog a biztosítóintézet számára ilyen kötelezettséget ír elő a biztosított tájékoztatására vonatkozóan (lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Rust-Hackner és társai ítélet, C-355/18–C-357/18 és C-479/18, EU:C:2019:1123, 85. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 86 Ugyanakkor figyelembe kell venni a unit-linked csoportos szerződések sajátosságait is. Közelebbről a jelen ítélet 64. és 66. pontjában kifejtett megfontolásokból egyrészt az következik, hogy az e szerződések megkötésére és az azokhoz való csatlakozásra irányuló eljárások a jellegüknél fogva két elkülönülő biztosítási viszony keletkezését vonják maguk után, amelyek közül az első a biztosítóintézet és a szerződő fél vállalkozás közötti, e szerződés megkötésével létrejövő viszony, a második pedig a biztosítóintézet és a biztosított fogyasztó közötti, ez utóbbi esetleges csatlakozási nyilatkozatával e szerződés megkötését követően létrejövő viszony.

- 87 Másrészt e fogyasztónak az említett szerződéshez való csatlakozására irányuló eljárás keretében a szerződő fél vállalkozás a 2002/92 irányelv (9) és (11) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkének 5. pontja értelmében vett „biztosítási közvetítőként” jár el, és ennél fogva az ezen irányelv 1. cikke (1) bekezdésének és (2) bekezdése b) pontjának megfelelően az ezen irányelvben megállapított szabályok hatálya alá tartozik.
- 88 E szerződő fél vállalkozás ugyanis díjazás ellenében az említett irányelv 2. cikkének 3. pontja értelmében vett biztosítási közvetítési tevékenységet végez, amely abban áll, hogy a fogyasztóknak egy unit-linked csoportos szerződéshez való csatlakozást, és ily módon – amint az a jelen ítélet 80. és 81. pontjában megállapításra került – a biztosítóintézettel kötött életbiztosítási szerződést kínál, valamint a fogyasztók által fizetett biztosítási díjakból álló tőkének a unit-linked szerződések mögöttes eszközeibe való befektetésével kapcsolatos pénzügyi tanácsadást nyújt (lásd ebben az értelemben: 2018. május 31-i Länssförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítélet, C-542/16, EU:C:2018:369, 47–54. és 58. pont).
- 89 E körülmények között a 2002/83 és a 2002/92 irányelv együttes értelmezéséből egyrészt az következik, hogy a unit-linked csoportos szerződés megkötését megelőzően a biztosítóintézet feladata, hogy a szerződő fél vállalkozással a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésével összhangban legalább az irányelv III. mellékletének A. pontjában felsorolt információkat közölje.
- 90 Tekintettel az ilyen, végső fogyasztók számára történő értékesítésre szánt szerződés jellegére, valamint azon követelményre, hogy a végső fogyasztók az említett szerződéshez való csatlakozásukat megelőzően megkapják ezen információkat annak érdekében, hogy kiválaszthassák az igényeiknek leginkább megfelelő biztosítási terméket ezen irányelv 36. cikke (1) bekezdésének a jelen ítélet 82. pontjában szereplő értelmezése szerint, a biztosítóintézet az említett információkat köteles világosan, pontosan és az említett fogyasztók számára érthető módon megfogalmazni annak érdekében, hogy ezen információkat a fogyasztók az ugyanezen szerződéshez történő csatlakozásuk során megkaphassák.
- 91 Másrészt a biztosítási közvetítőként eljáró, unit-linked csoportos szerződést megkötő vállalkozás feladata, hogy az e szerződéshez csatlakozó valamennyi fogyasztó számára e csatlakozást megelőzően továbbítsa a biztosítóintézet által vele közölt ezen információkat. Ezeket minden egyéb olyan részlettel ki kell egészíteni, amely e fogyasztónak az általa szolgáltatott információk alapján meghatározott szükségleteit és igényeit figyelembe véve szükséges. E részletek az említett szerződés bonyolultságától függően változnak, és azokat a 2002/92 irányelv 12. cikke (3) bekezdésének és 13. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően világosan és pontosan, e fogyasztó számára érthető módon kell megfogalmazni.
- 92 A fenti megfontolások összességére tekintettel a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ott említett információkat közölni kell azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy biztosítóintézet és egy vele szerződő vállalkozás között létrejött unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozik. A biztosítóintézet feladata, hogy ezeket az információkat közölje a szerződő fél vállalkozással, amely köteles azokat a fogyasztónak az e szerződéshez való csatlakozását megelőzően továbbítani, kiegészítve azt bármely egyéb részlettel, amely az ezen – a 2002/92 irányelv 12. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett – rendelkezés szerint e fogyasztó szükségleteit és igényeit figyelembe véve szükséges.

A C-143/20. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről, valamint a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésről

- 93 A C-143/20. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésével, valamint a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésével, amely kérdéseket együttesen kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a mögöttes eszközök jellege azon megjelölésének, amelyet a fogyasztóval az utóbbinak a unit-linked csoportos szerződéshez való csatlakozását megelőzően kell közölni, tartalmaznia kell ezen mögöttes eszközök jellemzőinek megjelölését, és amennyiben igen, e megjelöléseknek tartalmazniuk kell-e:
- kimerítő jellegű tájékoztatást az említett mögöttes eszközökbe történő befektetéssel kapcsolatos valamennyi kockázat jellegéről és mértékéről, valamint
 - ugyanazokat az információkat, mint amelyeket az ugyanezen mögöttes eszközöket alkotó pénzügyi eszközök kibocsátója a 2004/39 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése értelmében a biztosítóintézzettel közölt.
- 94 E tekintetben a jelen ítélet 68. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy mivel a 2002/83 irányelv nem határozza meg e fogalmat, és nem utal a nemzeti jogokra, az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontja értelmében vett „a befektetési jegyekhez kötött szerződéseknél a mögöttes eszközök jellegének jelzése” fogalmát nemcsak a szövegét, hanem azon szövegkörnyezetet is figyelembe véve kell vizsgálni, amelybe e rendelkezés illeszkedik, figyelembe véve az említett irányelv által követett célt is.
- 95 Kétségtelen, hogy az említett rendelkezés szövegére tekintettel e fogalmat úgy is lehet értelmezni, hogy az kizárólag azon befektetési alap mögöttes eszközeit képező pénzügyi eszköz típusának megjelölésére utal, amelyhez a szóban forgó biztosítási szerződés kapcsolódik. Mindazonáltal ugyanezen rendelkezés rendszertani és teleologikus értelmezéséből az következik, hogy az említett fogalom olyan tág értelmezését kell elfogadni, amely ezen eszközök jellemzőit magában foglalja.
- 96 Amint ugyanis a jelen ítélet 72. és 73. pontjában megállapításra került, a 2002/83 irányelv (52) preambulumbekkezdésének és 36. cikke (1) bekezdésének együttes olvasatából kitűnik, hogy az e rendelkezésben előírt, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség célja annak lehetővé tétele a csoportos életbiztosítási szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztók számára, hogy a különböző biztosítási termékek közül kiválaszthassák az igényeiknek leginkább megfelelő, biztosítva számukra, hogy az ehhez szükséges részletes, pontos és objektív információkkal – és különösen az említett biztosítási termékek alapvető jellemzőire vonatkozó világos és pontos tájékoztatással – rendelkezzenek.
- 97 Márpedig a unit-linked szerződés esetében a biztosítási termék tartalmaz egy befektetési elemet (lásd ebben az értelemben: 2018. május 31-i Länssförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítélet, C-542/16, EU:C:2018:369, 57. pont), amely e terméktől elválaszthatatlan. Ezen elem ugyanis a fogyasztó e szerződéshez való csatlakozására vonatkozó döntésének magának a lényeges része, mivel – amint az a jelen ítélet 66. pontjában megállapításra került – az említett biztosítási termék a befektetés egyéb formáitól eltérő, biztosítási alapú befektetési formaként kerül bemutatásra, és azt e fogyasztó akként érzékeli.

- 98 Ezenkívül, amint az a jelen ítélet 65. pontjában megállapításra került, az említett elem közvetlen hatással bír az említett szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére és jogok gyakorlására. Egyrészt a biztosítási díjak megfizetésén kívül a szerződéshez csatlakozó fogyasztó viseli az e díjak pénzügyi eszközökbe történő befektetéséből eredő kockázatokat is. Másrészt e befektetés alakulása közvetlenül érinti azon jogok terjedelmét, amelyek e fogyasztókat ugyanezen szerződés alapján megilletik, és különösen érinti elállás esetén annak visszavásárlási értékét.
- 99 Ebben az összefüggésben egy unit-linked szerződés mögöttes eszközeit alkotó pénzügyi eszközök jellemzői, és különösen ezen eszközök jellege és hozama, valamint az ehhez kapcsolódó kockázatok elsődleges fontosságúak a fogyasztó ilyen biztosítási termékre vonatkozóan hozott tájékozott döntésében. Ez még inkább igaz akkor, amikor – mint a jelen ügyben is – e mögöttes eszközök származtatott eszközök vagy származtatott eszközöket magukban foglaló strukturált termékek, amelyek különösen magas fokú befektetési kockázatot hordoznak magukban.
- 100 A 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében az adott szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztóval közlendő információknak ennél fogva tartalmazniuk kell az említett mögöttes eszközök jellemzőire vonatkozó információkat.
- 101 Ezen irányelv (52) preambulumbekkezdésének és III. melléklete A. pontjának együttes olvasatából azonban kitűnik, hogy ezeknek az információknak nemcsak, hogy kellően egyértelműnek, pontosnak és érthetőeknek kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék e fogyasztó számára, hogy tájékozott döntést hozzon az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről, hanem azoknak az e döntéshez objektíve szükségeseknek kell lenniük, amint arra a főtanácsnok az indítványának 96. pontjában lényegében rámutatott.
- 102 Ennél fogva meg kell állapítani, hogy az említett irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontja szerinti, „a befektetési jegyekhez kötött szerződéseknél a mögöttes eszközök jellege jelzésének” fogalma alá kizárólag azon információk tartoznak, amelyek e mögöttes eszközök jellemzőire vonatkozóan lényegesek. Ezeknek különösen magukban kell foglalniuk, amint arra a főtanácsnok indítványának 100. és 102. pontjában rámutatott, a gazdasági és jogi jellegük világos, pontos és érthető leírását, beleértve a hozamukat szabályozó általános elveket is.
- 103 Ezenkívül e tájékoztatásnak világos, pontos és érthető információkat kell tartalmaznia az említett mögöttes eszközökhöz kapcsolódó strukturális kockázatokról, azaz azon kockázatokról, amelyek ezen eszközök természetéből fakadnak, és közvetlenül érinthetik a biztosítási jogviszonyból eredő jogokat és kötelezettségeket, mint például az azon befektetési alap befektetési jegyeinek értékcsökkenéséhez kapcsolódó kockázatok, amelyekhez a unit-linked szerződés kötött, vagy az ugyanezen mögöttes eszközöket alkotó pénzügyi eszközök kibocsátójának hitelkockázatához kapcsolódó kockázatok.
- 104 Ezzel szemben az említett információknak nem kell szükségszerűen magukban foglalniuk a unit-linked szerződés mögöttes eszközeihez kapcsolódó valamennyi befektetési kockázat jellegének és terjedelmének részletes és kimerítő leírását, mint például az azokat alkotó különböző pénzügyi eszközök sajátosságaiból eredő kockázatokét, vagy az e pénzügyi eszközök kifizetését megalapozó index értékének meghatározására vonatkozó technikai módszereket.

- 105 Hasonlóképpen, a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontja értelmében vett mögöttes eszközök alapvető jellemzőire vonatkozó információknak nem feltétlenül kell ugyanazokat az információkat magukban foglalniuk, mint amelyeket az említett pénzügyi eszközök kibocsátója befektetési szolgáltatások nyújtójaként köteles közölni ügyfeleivel a 2004/39 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése értelmében.
- 106 Ugyanis, mivel e rendelkezés szerint e tájékoztatásnak kifejezetten az a célja, hogy lehetővé tegye e befektetési szolgáltatások igénybe vevőjének, hogy megértse e szolgáltatások jellegét és az említett kibocsátó által ajánlott pénzügyi eszköz sajátos típusát, e tájékoztatás nem szükséges a fogyasztó számára ahhoz, hogy kiválassza az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási terméket a jelen ítélet 101. pontja értelmében.
- 107 Ezenkívül, ha a biztosítóintézetet és a unit-linked csoportos szerződést kötő vállalkozást arra köteleznék, hogy az említett információkat a fogyasztó e szerződéshez való csatlakozását megelőzően közölje e fogyasztóval, az azt eredményezné, hogy a 2004/39 irányelv hatálya alá tartoznának olyan személyek, akik az alól ki lettek zárva az uniós jogalkotónak mind a biztosítótársaságok, mind pedig a biztosításközvetítők tekintetében hozott tudatos döntése alapján, ezen irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a Bíróság által a 2018. május 31-i Länssöröringar Sak Försäkringsaktiebolag és társai ítéletben (C-542/16, EU:C:2018:369, 61–69. pont) értelmezett a) és c) pontjával összhangban.
- 108 E körülmények között a C-143/20. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre, valamint a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a mögöttes eszközök jellege azon megjelölésének, amelyet a fogyasztóval az utóbbinak a unit-linked csoportos szerződéshez való csatlakozását megelőzően kell közölni, tartalmaznia kell ezen mögöttes eszközök alapvető jellemzőinek megjelölését. E megjelöléseknek:
- tartalmazniuk kell az említett mögöttes eszközök gazdasági és jogi jellegének, valamint a hozzájuk kapcsolódó strukturális kockázatoknak a világos, pontos és érthető leírását, és
 - nem feltétlenül kell tartalmazniuk az ugyanezen mögöttes eszközökbe történő befektetéssel kapcsolatos valamennyi kockázat jellegére és mértékére vonatkozó kimerítő jellegű tájékoztatást, sem pedig az ezen eszközöket alkotó pénzügyi eszközök kibocsátója által a biztosítóintézettel a 2004/39 irányelv 19. cikkének (3) bekezdése alapján közölt információkkal megegyező információkat.

A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdéstről

- 109 A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információkat szükségszerűen a szerződéskötést megelőző elkülönített eljárás keretében kell közölni azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozik, és azzal ennél fogva ellentétes a nemzeti jog olyan rendelkezése, amelynek értelmében elegendő, ha ezeket az információkat a szerződés tartalmazza.

- 110 E kérdés megválaszolása érdekében meg kell állapítani először is, hogy a 2002/83 irányelv (44) és (52) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy az irányelv nem valósította meg a biztosítási szerződések jogának teljes harmonizációját, és különösen azt, hogy az irányelv csak a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó minimális követelmények összehangolására irányul, így a tagállamok számára biztosított annak lehetősége, hogy a területükön vállalt kötelezettségeket tartalmazó biztosítási szerződésekre a saját jogszabályaik alkalmazását írják elő.
- 111 Másodszor ezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdése annak előírására szorítkozik, hogy az ezen irányelv III. mellékletének A. pontjában felsorolt információkat „a biztosítási szerződés megkötése előtt” közölni kell a biztosítottal, anélkül hogy közelebbről megjelölne azt az időpontot, amikor e közlésre sor kell, hogy kerüljön, és különösen azt, hogy e közlésre külön, szerződéskötést megelőző eljárás keretében kell-e sor kerüljön.
- 112 Harmadszor, az említett irányelv 36. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy e cikk és ugyanezen irányelv III. melléklete végrehajtásának részletes szabályait a kötelezettségvállalás szerinti tagállam határozza meg.
- 113 Ebből egyrészt az következik, hogy a unit-linked csoportos szerződés esetében a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében említett információkat az e szerződéshez való csatlakozásról szóló azon nyilatkozat aláírását megelőzően kell közölni a fogyasztóval, amely nyilatkozatban – amint az a jelen ítélet 80. és 81. pontjából kitűnik – e fogyasztó kifejezi egyetértését azzal, hogy az említett szerződést magára nézve kötelezőnek ismeri el, és így a biztosítóintézzettel fennálló szerződéses biztosítási jogviszonyban szerződő félle válik.
- 114 Másrészt harmonizált szabályok hiányában a tagállamok feladata meghatározni az ezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség végrehajtásának szabályait. Ennek során azonban a tagállamok kötelesek ügyelni arra, hogy az említett irányelv hatékony érvényesülése – ezen irányelv célkitűzésének figyelembevétele mellett – biztosított legyen (lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Endress ítélet, C-209/12, EU:C:2013:864, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 115 E tekintetben meg kell állapítani, hogy – amint arra lényegében a főtanácsnok is rámutatott indítványának 111. pontjában – a 2002/83 irányelv 36. cikke (1) bekezdésének és (52) preambulumbekzdésének együttes olvasatából kitűnik, hogy az ezen irányelv III. mellékletének A. pontjában felsorolt információk közlésének időpontja és a biztosítási szerződés megkötésének időpontja, illetve az ahhoz való csatlakozás időpontja közötti különbségtétel révén az említett irányelv által követett cél az, hogy bizonyos időt biztosítson a fogyasztónak arra, hogy a különböző elérhető biztosítási szerződések közül az igényeinek leginkább megfelelőt választhassa ki, és eldönthesse, hogy szándékozik-e szerződéses kapcsolatot létesíteni.
- 116 Annak érdekében, hogy az említett információkat e célból felhasználhassa, e fogyasztónak a szerződéshez való csatlakozást megelőzően megfelelő időben meg kell kapnia azokat, és nem csak a szerződéshez való csatlakozás szakaszában (lásd analógia útján: 2014. december 18-i CA Consumer Finance ítélet, C-449/13, EU:C:2014:2464, 46. pont; 2020. június 25-i Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände ítélet, C-380/19, EU:C:2020:498, 34. pont), ellenkező esetben a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében előírt, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettséget megfosztanák hatékony érvényesülésétől.

- 117 Az illetékes nemzeti bíróságok feladata, hogy az ügy összefüggéseire és a szóban forgó unit-linked csoportos szerződés jellemzőire tekintettel mérlegelje, hogy e kötelezettség teljesítésének módja lehetővé tette-e a fogyasztó számára, hogy tájékozott döntést hozzon az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről.
- 118 A fentiek összességére tekintettel a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információkat nem feltétlenül kell a szerződéskötést megelőző elkülönített eljárás keretében közölni azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozik, és e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog olyan rendelkezése, amelynek értelmében elegendő, ha a fent említett információkat e szerződés tartalmazza, amennyiben a szerződést az ahhoz való csatlakozását megelőzően adják át e fogyasztónak, kellő időben ahhoz, hogy tájékozott döntést hozhasson az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről.

A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésről

- 119 A C-213/20. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az annak megállapítását jelenti, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információk közlésére vonatkozó kötelezettség nem megfelelő teljesítése a unit-linked csoportos szerződés, vagy az ahhoz való csatlakozásra vonatkozó nyilatkozat semmisségét vagy érvénytelenségét vonja maga után, és így az e szerződéshez csatlakozott fogyasztó számára a befizetett biztosítási díj megtérítésére való jogot biztosít.
- 120 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a jelen ítélet 110–114. pontjában kifejtettekkel azonos megfontolásokból az következik, hogy ezen irányelv nem szabályozza az említett rendelkezésben előírt, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség nemteljesítésének vagy nem megfelelő teljesítésének jogi következményeit, és ennél fogva a tagállamok feladata, hogy szabályozzák a biztosítási szerződések jogának e vonatkozásait, ügyelve arra, hogy az említett irányelv hatékony érvényesülése – ezen irányelv célkitűzésének figyelembevétele mellett – biztosított legyen.
- 121 E következtetést megerősíti a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdéséhez hasonlóan ezen irányelv III. címének „A szerződések joga és a biztosítási feltételek” című 4. fejezetében szereplő egyéb rendelkezéseknek, és különösen az irányelv 35. cikke (1) bekezdésének és 36. cikke (3) bekezdésének a Bíróság által adott értelmezése.
- 122 Ami ugyanis egyrészt a 2002/83 irányelv III. mellékletében felsoroltakon kívüli tájékoztatást illeti, amely tájékoztatás nyújtását a kötelezettségvállalás szerinti tagállam ezen irányelv 36. cikkének (3) bekezdése értelmében megkövetelheti, a Bíróság úgy ítélte meg, hogy azok a hatások, amelyeket a belső jog ezen információk közlésének elmulasztásához fűz, főszabály szerint nem befolyásolják a nemzeti szabályok e rendelkezésben előírt tájékoztatási kötelezettségnek való megfelelését (lásd analógia útján: 2015. április 29-i Nationale-Nederlanden Levensverzekering Mij ítélet, C-51/13, EU:C:2015:286, 36. pont).
- 123 Másrészt, ami a biztosítottnak a biztosítási szerződéstől való elállásra vonatkozó, a 2002/83 irányelv 35. cikkének (1) bekezdésében biztosított jogát illeti, a Bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy a tagállamok feladata, hogy szabályozzák az elállásnak az e rendelkezésben foglaltaktól eltérő joghatásait, ügyelve arra, hogy ezen irányelv hatékony érvényesülése – ezen

irányelv célkitűzésének figyelembevétele mellett – biztosított legyen, és hogy a nemzeti bíróságok feladata annak vizsgálata, hogy a nemzeti jog által előírt eljárási szabályok a biztosítottak az elállással kapcsolatos jogok gyakorlásától való visszatartásával nem kérdőjelezzik-e meg ezen elállási jog hatékonyságát, (lásd ebben az értelemben: 2019. december 19-i Rust-Hackner és társai ítélet, C-355/18–C-357/18 és C-479/18, EU:C:2019:1123, 100., 104. és 117. pont; 2020. május 28-i WWK Lebensversicherung auf Gegenseitigkeit végzés, C-803/19, nem tették közzé, EU:C:2020:413, 28. és 37. pont).

- 124 Ennek megállapítását követően hozzá kell még tenni, hogy – amint az a jelen ítélet 54. pontjában kifejtésre került – a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a nemzeti jog nem teszi lehetővé a biztosítóintézet és a biztosított közötti biztosítási jogviszony érvénytelenségének megállapítását a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség nem megfelelő teljesítésének esetleges megállapítása miatt, amennyiben e nemzeti jog nem tartalmaz erre vonatkozó különös szabályozást, és a jogi aktusok semmisségére és az akarathibára vonatkozó általános szabályok alkalmazása értelmezés útján kizárt, vagy szigorú feltételekhez kötött.
- 125 E körülmények között következésképpen e bíróság feladata annak megállapítása, hogy azon joghatások, amelyeket a nemzeti jog e tájékoztatási kötelezettség nem megfelelő teljesítéséhez kapcsol, biztosítják-e e kötelezettség hatékony érvényesülését. Ennek során az említett bíróságnak e rendelkezéseket a lehető legteljesebb mértékben ezen irányelv szövege és célja alapján kell értelmeznie, és ennek érdekében vizsgálnia kell többek között, hogy tekintettel a unit-linked szerződés mögöttes eszközeinek alapvető jellemzőire vonatkozó információk kiemelkedő jelentőségére a fogyasztónak az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről hozott döntésében, és ennél fogva az e szerződéshez való csatlakozásra irányuló szándékának kialakulásában, az említett tájékoztatási kötelezettség nem megfelelő teljesítése érvénytelenítheti-e azt, hogy a fogyasztó az említett szerződést magára nézve kötelezőnek ismerte el.
- 126 A fenti megfontolások összességére tekintettel a C-213/20. sz. ügyben előterjesztett ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem jelenti annak megállapítását, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információk közlésére vonatkozó kötelezettség nem megfelelő teljesítése a unit-linked csoportos szerződés, vagy az ahhoz való csatlakozásra vonatkozó nyilatkozat semmisségét vagy érvénytelenségét vonja maga után, és így az e szerződéshez csatlakozott fogyasztó számára a befizetett biztosítási díj megtérítésére való jogot biztosít, amennyiben a nemzeti jog által az e tájékoztatási kötelezettségre való hivatkozás jogára vonatkozóan előírt eljárási szabályok a biztosítottak e jogok gyakorlásától való visszatartásával nem kérdőjelezzik meg e jog hatékonyságát.

A C-143/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik, ötödik és hatodik kérdésről

- 127 A kérdést előterjesztő bíróság a C-143/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik, ötödik és hatodik kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2005/29 irányelv 7. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében vett megtévesztő mulasztásnak minősül a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdésében említett információknak a unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozó fogyasztóval való közlésének elmulasztása.

- 128 E kérdések megválaszolása érdekében mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen irányelvet kell alkalmazni az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során, a fogyasztókkal szemben folytatott, az 5. cikkben meghatározott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára.
- 129 E tekintetben a Bíróság pontosította, hogy először is a „kereskedelmi gyakorlatok” fogalmát ezen irányelv 2. cikkének d) pontja különösen tágran határozza meg, mivel az abban szabályozott gyakorlatoknak egyrészt kereskedelmi jellegűnek kell lenniük, vagyis kereskedőtől kell eredniük, másrészt pedig közvetlen kapcsolatban kell állniuk valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával (lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Dyson ítélet, C-632/16, EU:C:2018:599, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Másodszor, az e rendelkezésben szereplő „közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek az értékesítésével” kifejezés a szerződés megkötésével összefüggésben foganatosított összes intézkedést magában foglalja (lásd ebben az értelemben: 2017. július 20-i Gelvora ítélet, C-357/16, EU:C:2017:573, 21. pont). E célból a „terméknek” az említett irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti fogalma az árukat és szolgáltatásokat foglalja magában, másfelől nem zár ki semmilyen üzletágot (lásd ebben az értelemben: 2013. október 3-i Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs ítélet, C-59/12, EU:C:2013:634, 29. pont). Harmadszor, ugyanezen irányelv 2. cikkének b) pontjából kitűnik, hogy a „kereskedő” fogalma minden „természetes vagy jogi személyt” magában foglal, amennyiben díjazással járó tevékenységet folytat, és a kereskedelmi gyakorlat azon tevékenységek körébe tartozik, amelyeket e személy szakmája, üzleti tevékenysége vagy foglalkozása körében végez (lásd ebben az értelemben: 2018. október 4-i Kamenova ítélet, C-105/17, EU:C:2018:808, 30. és 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), ideértve azt az esetet is, amikor e személy a kereskedelmi gyakorlatait egy másik, a nevében vagy javára eljáró vállalkozás révén fejti ki (lásd ebben az értelemben: 2013. október 17-i RLvS ítélet, C-391/12, EU:C:2013:669, 38. pont).
- 130 A jelen ügyben egyrészt a jelen ítélet 86–91. pontjában kifejtett megfontolásokból kitűnik, hogy a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében említett információknak a fogyasztónak a unit-linked csoportos szerződéshez való csatlakozását megelőzően történő közlése a biztosítóintézettől és a biztosítási közvetítőként eljáró szerződő fél vállalkozástól ered, és azon tevékenységek keretébe illeszkedik, amelyeket e vállalkozások szakmai alapon végeznek. Másrészt, amint az a jelen ítélet 80. és 81. pontjában megállapítást nyert, e tájékoztatás közvetlen kapcsolatban áll a 2002/83 irányelv szerinti biztosítási szerződés említett fogyasztó általi megkötésével. Az említett tájékoztatás ennél fogva „kereskedelmi gyakorlatnak” minősül a 2005/29 irányelv értelmében.
- 131 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy a 2005/29 irányelv 7. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy egy kereskedelmi gyakorlat megtevesztőnek, és így az irányelv 5. cikkének (4) bekezdése értelmében tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősül, ha – a ténybeli körülmények alapján, figyelembe véve e gyakorlat valamennyi jellemzőjét és feltételét, valamint kommunikációs eszközeinek korlátait is – két feltétel teljesül. Egyfelől e gyakorlatnak az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez – a körülményektől függően – szükséges lényeges információk szolgáltatásának elmulasztását kell jelentenie. Másfelől az említett kereskedelmi gyakorlatnak ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz kell vezetnie, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

- 132 Ezenkívül ezen irányelv 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően, amennyiben az előző pontban említett második feltétel teljesül, a kereskedelmi gyakorlatot akkor is megtévesztő mulasztásnak kell tekinteni, ha a kereskedő elhallgatja az ilyen lényeges információt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre.
- 133 Márpedig egyrészt a 2005/29 irányelv 7. cikke (5) bekezdésének és II. mellékletének együttes olvasatából kitűnik, hogy mind a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében, mind pedig a 2002/92 irányelv 12. cikkének (3) bekezdésében említett információk a 2005/29 irányelv 7. cikke értelmében vett jelentős információknak minősülnek.
- 134 Másrészt, tekintettel a unit-linked csoportos szerződés mögöttes eszközeinek alapvető jellemzőire vonatkozó információ világos, pontos és érthető közlésének – a jelen ítélet 96–101. pontjában hangsúlyozott – kiemelkedő jelentőségére annak lehetővé tételében, hogy az e szerződéshez csatlakozni kívánó fogyasztó tájékozott döntést hozhasson az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről, és tekintettel az ezen irányelv (10) preambulumbekkezdésében meghatározott azon követelményre, amely szerint biztosítani kell a fogyasztók védelmét a magas kockázatot jelentő összetett termékek, úgymint bizonyos pénzügyi szolgáltatási termékek esetén, ezen információk közlésének elmulasztása, azok elhallgatása, vagy homályos, érthetetlen, félreérthető, vagy időszerűtlen módon történő rendelkezésre bocsátása valószínűsíthetően ahhoz vezethet, hogy az említett fogyasztó olyan üzleti döntést hozzon, amelyet egyébként nem hozott volna meg.
- 135 E körülmények között és a kérdést előterjesztő bíróság által e tekintetben elvégzendő értékelésre figyelemmel úgy tűnik, hogy a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdésében említett információk közlésének elmulasztása a 2005/29 irányelv 7. cikke értelmében vett „megtévesztő mulasztás” fogalma alá tartozik.
- 136 Végül pontosítani kell továbbá, hogy az ezen irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében előírt kizárási rendelkezés nem alkalmazható a 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdésében és III. mellékletének A. pontjában előírt, a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra vonatkozó szabályokra.
- 137 A Bíróság ugyanis már kimondta, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében szereplőhöz hasonló összeütközés csak akkor áll fenn, ha a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásainak szabályozása során az ezen irányelvtől eltérő rendelkezések bármilyen mozgástér nélkül olyan kötelezettségeket írnak elő a kereskedőkkel szemben, amelyek a 2005/29 irányelvben megállapított kötelezettségekkel nem egyeztethetők össze (2018. szeptember 13-i Wind Tre és Vodafone Italia ítélet, C-54/17 és C-55/17, EU:C:2018:710, 61. pont).
- 138 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 132. pontjában rámutatott, a 2002/83 irányelv nem szabályozza a 36. cikkének (1) bekezdésében említett, szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség nemteljesítésének vagy nem megfelelő teljesítésének jogkövetkezményeit, és így nem áll fenn összeütközés ezen irányelv és a 2005/29 irányelv rendelkezései között, mivel azok kiegészítik egymást. (lásd ebben az értelemben: 2015. július 16-i Abcur ítélet, C-544/13 és C-545/13, EU:C:2015:481, 78. és 82. pont).
- 139 A fenti megfontolások összességére tekintettel a C-143/20. sz. ügyben előterjesztett negyedik, ötödik és hatodik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelv 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében vett megtévesztő mulasztásnak minősülhet

a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdésében említett információknak a unit-linked csoportos szerződéshez csatlakozó fogyasztóval való közlésének elmulasztása.

A költségekről

- 140 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az életbiztosításról szóló, 2002. november 5-i 2002/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ott említett információkat közölni kell azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy biztosítóintézet és egy vele szerződő vállalkozás között létrejött, befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződéshez csatlakozik. A biztosítóintézet feladata, hogy ezeket az információkat közölje a szerződő fél vállalkozással, amely köteles azokat a fogyasztónak az e szerződéshez való csatlakozását megelőzően továbbítani, kiegészítve azt bármely egyéb részlettel, amely az ezen – a 2002/92 irányelv 12. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett – rendelkezés szerint e fogyasztó szükségleteit és igényeit figyelembe véve szükséges lehet.
- 2) A 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a) 12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikke (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a mögöttes eszközök jellege azon megjelölésének, amelyet a fogyasztóval az utóbbinak a befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződéshez való csatlakozását megelőzően kell közölni, tartalmaznia kell ezen mögöttes eszközök alapvető jellemzőinek megjelölését. E megjelöléseknek:
 - tartalmazniuk kell az említett mögöttes eszközök gazdasági és jogi jellegének, valamint a hozzájuk kapcsolódó strukturális kockázatoknak a világos, pontos és érthető leírását, és
 - nem kell feltétlenül tartalmazniuk az ugyanezen mögöttes eszközökbe történő befektetéssel kapcsolatos valamennyi kockázat jellegére és mértékére vonatkozó kimerítő jellegű tájékoztatást, sem pedig az ezen eszközöket alkotó pénzügyi eszközök kibocsátója által a biztosítóintézettel a pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 19. cikkének (3) bekezdése alapján közölt információkkal megegyező információkat.
- 3) A 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információkat nem feltétlenül kell a szerződéskötést megelőző elkülönített eljárás keretében közölni azon fogyasztóval, aki biztosítottként egy befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződéshez csatlakozik, és e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog

olyan rendelkezése, amelynek értelmében elegendő, ha a fent említett információkat e szerződés tartalmazza, amennyiben a szerződést az ahhoz való csatlakozását megelőzően adják át e fogyasztónak, kellő időben ahhoz, hogy tájékozott döntést hozhasson az igényeinek leginkább megfelelő biztosítási termékről.

- 4) A 2002/83 irányelv 36. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem jelenti annak megállapítását, hogy az ezen irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjában említett információk közlésére vonatkozó kötelezettség nem megfelelő teljesítése egy befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződés, vagy az ahhoz való csatlakozásra vonatkozó nyilatkozat semmisségét vagy érvénytelenségét vonja maga után, és így az e szerződéshez csatlakozott fogyasztó számára a befizetett biztosítási díj megtérítésére való jogot biztosít, amennyiben a nemzeti jog által az e tájékoztatási kötelezettségre való hivatkozás jogára vonatkozóan előírt eljárási szabályok a biztosítottak e jogok gyakorlásától való visszatartásával nem kérdőjelezik meg e jog hatékonyságát.
- 5) A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelv) 7. cikkét úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében vett megtévesztő mulasztásnak minősülhet a 2002/83 irányelv III. melléklete A. pontjának a)12. alpontjával összefüggésben értelmezett 36. cikkének (1) bekezdésében említett információknak egy befektetési jegyekhez kötött, változó tőkefedezetű csoportos életbiztosítási szerződéshez csatlakozó fogyasztóval való közlésének elmulasztása.

Aláírások